
Onderwerp: **Initiatiefvoorstel Lokaal Belang: Bomenplan**

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

Het college opdracht te geven om op basis van het bijgevoegde Bomenplan de volgende voorstellen en acties uit te werken:

1. In een Bomenverordening worden de visie en uitgangspunten van het Bomenplan uitgewerkt.
2. In de Bomenverordening wordt de instelling van een groene welstandscommissie geregeld.
3. Indien van toepassing wordt voorafgaand aan iedere planontwikkeling een Bomen Effect Analyse (BEA) gedaan. Een projectontwikkelaar neemt voorafgaande aan de plantontwikkeling kennis van deze BEA en wordt verplicht om gezonde en toekomstbestendige bomen zo veel mogelijk, te weten voor 75%, te behouden. Tevens worden de projectontwikkelaar dwingende bouwvoorschriften gegeven voor het beschermen van te behouden bomen en hun ondergrond tijdens de bouw. Mocht het % echt niet haalbaar zijn; dan moet de projectontwikkelaar onderbouwd aangeven wat hiervan de reden is, op welke wijze er toch is getracht bomen in te passen in het plan en op welke wijze de ontwikkelaar bomen zal compenseren.
4. Een bestemmingsplan zal niet in procedure worden gebracht als niet voldaan is aan de randvoorwaarden gesteld in de bomenverordening (behoudens zwaarwegende uitzonderingen). In omgevingsvergunningen voor kap wordt de voorwaarde gesteld dat de kap niet kan plaatsvinden voordat het bestemmingsplan is vastgesteld door de raad en overige benodigde vergunningen zijn verleend. Indien de aanvraag betrekking heeft op een project waarbij geen bestemmingsplanwijziging van toepassing is, geldt dezelfde voorwaarde m.b.t. de overige benodigde vergunningen.
5. De bebouwde komgrenzen worden in het kader van de wet natuurbescherming zodanig vastgesteld, dat de bossen in de gemeente Barneveld (zoals het Schaffelaarsebos, Wilbrinkbos, Het Paradijs) die behoren bij een dorp volledig binnen de bebouwde kom vallen. Het beheer blijft bij organisaties met 'kennis en kunde', maar de regie ligt bij de gemeente(raad); geadviseerd door de groene welstandscommissie.
6. In de Bomenverordening worden de volgende uitgangspunten voor kapvergunningen opgenomen:
 - a. Bij gewenste bomenkap eerst de onderbouwing toetsen aan de visie en de uitgangspunten van het Bomenplan en de criteria in de bomenverordening.
 - b. Bezien of een gezonde, toekomstbestendige boom die gekapt zou moeten worden in de eigen gemeente kan worden verplant, alvorens zij gekapt wordt.
 - c. Een waardevolle te kappen boom wordt eerst bij een bomenmakelaar aangeboden om te bezien of andere gemeenten interesse hebben in de boom, alvorens zij gekapt wordt.
 - d. Er is een controleerbare borging van de herplantplicht.
 - e. Indien de kap van een boom toch onvermijdelijk is, worden er voor iedere te kappen boom, zoveel mogelijk op de locatie of anders in de buurt tenminste 2 toekomstbestendige bomen terug geplant, net zolang tot dat de achterstand m.b.t. de herplantplicht is ingehaald^{1,2} Daarna wordt dit 1 boom kappen=1 boom terugplaatsen. Daarbij is aandacht voor de omvang (zowel in dikte, de verwachte hoogte en het kroonoppervlak), waarbij voor de kap van een grote boom, bomen zo veel mogelijk worden herplant met een te verwachten vergelijkbare groeigrootte en het toekomstige kroonoppervlak. Indien compensatie niet in natura kan plaatsvinden, dient deze financieel te geschieden in een gewaarmerkt groenfonds.
 - f. In de APV en/of Bomenverordening wordt een helder en strikt handhavingsbeleid opgenomen aangaande illegale bomenkap. Ten behoeve van deze handhaving is er een speciale meldlijn beschikbaar waar inwoners melding kunnen doen van illegale bomenkap.
7. Er wordt een actuele inventarisatie van bomen en andere landschapselementen in de gemeente gemaakt.
8. Naast de al verplichte boomveiligheidscontrole door middel van een 'Visual Tree Assessment' (VTA) wordt elke twee jaar een controle actie uitgevoerd naar de toestand van bomen en landschapselementen met het oog op handhaving.

¹ Sinds 2010 zijn er in de gemeente Barneveld 1706 bomen gekapt waarvoor een vergunningsplicht gold. Daarvan zijn er sinds 2016 slechts 133 herplant. Dat is 7,8% waar dat 100% had moeten zijn. '

² Deze suggestie heeft het college in juni 2018 via een memo al eens gedaan in het kader van 'Duurzaam-Energie-Circulair-Klimaat' en compenserende maatregelen.

1. Inleiding

Lokaal Belang vindt natuur, bomen in het bijzonder, in vele opzichten zeer waardevol. De natuur is maar ten dele 'maakbaar', en moet dus worden gerespecteerd en beschermd. Bestaand groen en bestaande bomen hebben een veel grotere waarde en effectiviteit en moeten nog beter worden beschermd. Daarom vinden wij dat er alle reden is om als gemeente Barneveld een serieus bomenplan op te stellen. In het verkiezingsprogramma van Lokaal Belang staat dit als concreet actiepunten: Opstellen bossen- en bomenplan.

Eerder hebben wij op verschillende momenten moties ingediend en schriftelijke vragen gesteld. In de beantwoording van 2 juli 2019 op onze vragen van 31 maart 2019 over omgevingsvergunningen, communicatie en kappen stelt het college zelf: *"Het vellen van een houtopstand is vergunningplichtig, omdat dit in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) is bepaald. In de APV staan ook de gronden waaraan wij een aanvraag moeten toetsen. Het ligt daardoor primair op de weg van de gemeenteraad om in de APV en/of ondersteunend beleid invulling te geven aan eventuele beleidswensen op dit vlak."*

Wij beschouwen dit als een positieve uitnodiging die wij graag aannemen in de vorm van dit initiatiefvoorstel: een bomenplan met voorstellen om de regels voor omgevingsvergunningen voor kappen aan te passen en met aanvullende regels uit te werken in een Bomenverordening en om ondersteunend beleid vorm te geven in het groenstructuurplan of een apart (bomenbeleids)plan.

Vanuit de samenleving ervaren wij een groot draagvlak voor deze plannen. De overweldigende reacties en steunbetuigingen, bijvoorbeeld via onze petitie, via de mail, op sociale media en op straat, sterken ons in deze overtuiging.

Daarnaast verschijnen er de laatste jaren veelvuldig artikelen, bijvoorbeeld van en over natuurorganisaties, die oproepen tot en/of stappen zetten om bomen in ons land beter te beschermen, te stoppen met veelvuldig kappen en te investeren in nieuwe bomen. Daarnaast zijn er vanuit Europa ook 'groene plannen'; men wenst het aanplanten van 2 miljard bomen. Dit aanplanten zou mede inhoud kunnen krijgen in het realiseren van kleine bossen (zoals de zgn. 'tiny forests') die onder andere meer CO₂ opslaan dan grote bossen (zie 'Bijlagen en links').

2. Door de raad gestelde kaders

- Algemene Plaatselijke Verordening (hoofdstuk 4, afdelingen 3 en 4, artikelen 97 t/m 104)
- Groenstructuurplan 2011
- Motie 15 groencompensatie (13-11-2019)

3. Effect

- a. Meetbaar effect: toename van gezond en toekomstbestendig bomenbestand.
- b. Bestuurlijk effect: betere borging van het proces en communicatie rondom omgevingsvergunningen & bestemmingsplannen en bescherming van bestaande bomen.
- c. Maatschappelijk effect: bijdrage aan een gezonde en natuurlijke omgeving; meer natuurbeleving en meer betrokkenheid van inwoners op de bomen in hun leefomgeving. Daardoor een grotere tevredenheid en waardering van de samenleving ten aanzien van het groenbeleid met bomen in het bijzonder.

4. Argumenten

Dit bomenplan is opgesteld vanuit de volgende visie:

1. Als gemeente Barneveld willen we een concrete bijdrage leveren aan de natuur (bomen en ander waardevol groen).
2. Bomen worden als 'verdienmodel' gezien in het kader van onder andere de opname van CO₂, filteren van fijnstof uit de lucht, de productie van zuurstof, bijdrage aan biodiversiteit, waterhuishouding en voorkomen van hittestress.
3. Natuur en bomen zijn in allerlei opzichten waardevol en bestaand groen moet beter worden beschermd.
4. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is de bestaande natuurlijke omgeving zo veel mogelijk leidend. Bescherming en investeren in groen; bomen en hun ondergrond, wordt als prioriteit aangemerkt voorafgaande aan de planontwikkeling. Bomen en het behoud daarvan mogen geld kosten.

Op basis hiervan noemen wij de volgende uitgangspunten:

1. De houding ten opzichte van bestaand groen en bomen is gericht op: 'Behoud, tenzij...' en 'Elke boom telt' en 'Bomen zijn van ons allemaal'.
2. De gemeente spreekt actief uit én handelt daadwerkelijk naar het behouden van bomen op basis van de visie, uitgangspunten en de verordeningen.
3. De communicatie rondom ontwikkelingen met betrekking tot groen en bomen, is altijd correct, tijdig en volledig.

4. Een zelfstandige en onafhankelijke groene welstandscommissie waarin tenminste een deskundige met professionele kennis van bomenzaken is vertegenwoordigd, beoordeelt de planontwikkelingen in de gemeente in relatie tot de bomen en adviseert over de aanvragen voor omgevingsvergunning voor kappen en de daarmee samenhangende omgevingsvergunningen. Deze commissie heeft dezelfde juridische status als de gewone welstandscommissie waarbij de bomenverordening invulling geeft aan hun rechten, plichten en taken.

De uitwerking van de visie en uitgangspunten (mindset & communicatie, planontwikkeling, noodzakelijke kap en herplant, inventariseren & investeren en bossen) is weergegeven in de bijlage.

5. Kanttekeningen en/of alternatieve scenario's

- Regels over omgevingsvergunning voor kappen staan nu in de APV. Het is een optie om deze over te brengen in de nieuwe Bomenverordening.
- Visie en uitgangspunten kunnen worden opgenomen in een nieuw Bomenbeleidsplan, of als een apart onderdeel worden opgenomen in een passend bestaand beleidskader zoals het Groenstructuurplan en/of algemene regels voor bestemmingsplannen. Daarnaast behoort een combinatie van bovenstaande ook tot de mogelijkheden.

6. Uitvoering

Planning:

- Bespreking van dit voorstel in de commissie en raad: februari/maart 2020.
- Uitwerkingsvoorstellen van het college: medio 2020.
- Bespreking van uitwerkingsvoorstellen in de raad: september/oktober 2020.

Communicatie:

- Over dit plan is reeds veelvuldig gecommuniceerd via onder andere persberichten, de petitie en (sociale) media en zal vervolg worden.
- Via de geëigende kanalen zal communicatie van de gemeente worden uitgevoerd.

Evaluatie/controle:

- De beslispunten 6d, 7 en 8 geven handvatten voor controle.
- Tevens dient in het Bomenbeleidsplan een evaluatieparagraaf te worden opgenomen.

7. Financiële gevolgen

Investeren in (bestaande) bomen, zowel onderhoud, beheer als aanplant is een goede zaak en mag, zonder dat dit een 'blanco check' is, dus geld kosten. Eventuele financiële consequenties, ook voor bijvoorbeeld handhaving, dienen in de uitwerkingsvoorstellen te worden opgenomen; zo mogelijk wordt hiermee al rekening gehouden in de kadernota 2021.

8. Risico's

- Voor zover van toepassing kunnen risico's in de uitwerkingsvoorstellen worden opgenomen.

Fractie Lokaal Belang
M.H.J. Pluimers-Foeken

Bijlagen en links:

1. Bomenplan Lokaal Belang
2. Petitie 'Behoud bomen, voorkom kap en investeer in groen kapitaal'
3. 'Bescherming van bomen en landschapselementen door gemeenten' van de GNM; Gelderse Natuur- en Milieu Federatie.
4. <https://nos.nl/artikel/2280158-tientallen-natuurorganisaties-bundelen-krachten-tegen-bomenkap.html>
5. <https://nos.nl/artikel/2317468-liever-tien-kleine-bosjes-dan-een-groot-bos.html>

Bijlage 1 BOMENPLAN LOKAAL BELANG

Doelen:

- Nieuwe 'Bomenverordening' op basis van de visie en uitgangspunten.
- Nieuwe APV (onderdeel houtopstand) op basis van de visie en uitgangspunten.
- Nieuwe groene welstandscommissie (landelijke primeur).
- Nieuwe bebouwde komgrenzen in het kader van de Wet Natuurbescherming om de bossen zoals het Schaffelaarsebos en het Wilbrinkbos beter te kunnen beschermen.

Visie:

- De gemeente Barneveld levert een concrete bijdrage aan de natuur (bomen, waardevol groen etc.) in het kader van het klimaat, volksgezondheid en het beschermen van de samenleving/leefomgeving als geheel. Daarbij zijn (bestaande) natuurlijke elementen in het landschap en in de woonomgeving essentieel; om te waarderen, te koesteren en met verve te beschermen. Daarbij neemt zij regie en/of creëert zij deze regie teneinde deze bijdrage te realiseren.
- (Behoud van) Bomen worden als 'verdienmodel' gezien in het kader van de opname van CO₂, productie van zuurstof, waterregulering, afvangen van fijnstof en stikstof, biodiversiteit, uitstraling van de omgeving, voorkomen van hittestress en positieve invloed op de gezondheid van mensen. Bomen zijn van ons allemaal.
- Natuur, bomen in het bijzonder, is zeer waardevol in vele opzichten. De natuur is maar ten dele 'maakbaar', en moet dus worden gerespecteerd en beschermd. Bestaand groen en bestaande bomen hebben een veel grotere waarde en effectiviteit en worden nog beter beschermd.
- Bij gewenste (woonwijk)ontwikkelingen is de bestaande natuurlijke omgeving zo veel mogelijk leidend. Bescherming en investeren in groen, bomen en hun ondergrond, in de breedste zin des woords, is hierbij essentieel en wordt voorafgaande aan de planontwikkeling als een prioriteit aangemerkt (dus geen sluitstuk). Bomen en het behoud daarvan, mogen geld kosten.

Uitgangspunten:

Mindset en communicatie

1. Mindset over bestaand groen en bomen is gericht op: 'Behoud, tenzij...' en 'Elke boom telt' en 'Bomen zijn van ons allemaal'.
2. De gemeente spreekt actief uit én handelt daadwerkelijk naar het behouden van bomen op basis van de visie, uitgangspunten en de verordeningen.
3. De communicatie rondom ontwikkelingen met betrekking tot groen en bomen, is altijd correct, tijdig en volledig.
4. Een zelfstandige en onafhankelijke groene welstandscommissie waarin tenminste iemand met professionele kennis van bomenzaken is vertegenwoordigd, beoordeelt de planontwikkelingen in de gemeente in relatie tot de bomen en adviseert over de aanvragen voor omgevingsvergunning voor kappen en de daarmee samenhangende omgevingsvergunningen. Deze commissie heeft dezelfde juridische status als de gewone welstandscommissie waarbij de bomenverordening invulling geeft aan hun rechten, plichten en taken.

Planontwikkeling

5. Planontwikkeling (groot- en kleinschalig) wordt vooraf adequaat en op basis van de visie, uitgangspunten geregeld; niet achteraf 'pleisters plakken', met lege handen staan of achter de feiten aanlopen.
6. Voorafgaande aan de planontwikkeling, indien er bomen in het plangebied staan, wordt een Bomen Effect Analyse (BEA) gedaan. De BEA brengt o.a. de waarde en de conditie van de bomen in kaart en ook wat er technisch nodig is om bomen te behouden.
7. Voorafgaande aan de planontwikkeling legt de gemeente bij de ontwikkelaar de eis neer dat de aangewezen gezonde en toekomstbestendige bomen zo veel mogelijk, althans voor tenminste 75 %, behouden moeten blijven en dat de ontwikkelaar daar zijn plan op moet aanpassen. 'Toekomstbestendig' heeft betrekking op de boom zelf en is niet gebaseerd op ontwikkelingswensen van de ontwikkelaar of gemeente.
8. De ontwikkelaar wordt tevens op de hoogte gesteld van de BEA en gewezen op hun plicht hun vergunningsaanvraag te toetsen aan de Wet Natuurbescherming. Daarnaast krijgt de ontwikkelaar bouwvoorschriften met betrekking tot het beschermen van de bomen tijdens de bouw voorgelegd, waar hij zich tijdens de bouwontwikkelingen aan moet houden. Indien nodig zal er handhavend worden opgetreden.
9. Plannen worden zodanig ontworpen dat de aangewezen gezonde en toekomstbestendige bomen zo veel mogelijk, tenminste 75%, van het totaal) blijven staan. Indien dit in onvoldoende mate gebeurt, zal er geen goedkeuring voor de planontwikkeling plaatsvinden.
10. Herplant is geen argument om toch aangewezen gezonde en toekomstbestendige bomen te kappen.

Noodzakelijke kap en herplant

11. De communicatie over mogelijke noodzakelijke kap wordt te allen tijde correct, tijdig en duidelijk gecommuniceerd in de krant en via sociale media.
12. Er is aandacht voor de koppeling van (de aanvraag voor een) omgevingsvergunning voor kap en het bijbehorende bestemmingsplan of project. Bezwaarperiodes en vergunningverlening worden op elkaar afgestemd. Bij bestemmingsplannen wordt er niet gekapt voordat het bestemmingsplan is vastgesteld door de gemeenteraad en overige benodigde vergunningen zijn verleend.
13. Bij gewenste bomenkap eerst de onderbouwing/argumentatie toetsen aan de visie, de uitgangspunten, de bomenverordening en de nieuwe APV.
 - a. Er zijn heldere criteria op basis waarvan de gemeente kan toetsen of een boom gekapt zou mogen worden.
 - b. Daarnaast wordt gezien of een boom die gekapt zou moeten worden in de eigen gemeente kan worden verplant, alvorens zij gekapt wordt.
 - c. De te kappen boom wordt eerst bij de bomenmakelaar aangeboden om te bezien of andere gemeenten interesse hebben in de boom, alvorens zij gekapt wordt.
 - d. Bezwaren op aanvraag voor omgevingsvergunning voor kappen worden heel serieus genomen. Er is oog en oor voor de wensen van de samenleving en draagvlak.
 - e. Er is een controleerbare borging van de herplantplicht.
14. Indien de kap van een boom toch onvermijdelijk is, worden er voor iedere te kappen boom, zoveel mogelijk op de locatie of anders in de buurt tenminste 2 toekomstbestendige bomen terug geplant net zolang tot dat de achterstand m.b.t. de herplantplicht is ingehaald¹. Daarna wordt dit 1 boom kappen =1 boom terugplaatsen. Daarbij is aandacht voor de omvang (zowel in dikte, hoogte als kroonoppervlak); waarbij een (verwachte) vergelijkbare grote boom wordt herplant als een grote boom is gekapt.
15. Er is een duidelijk en structureel handavingsbeleid, opgenomen in de nieuwe APV, aangaande illegale bomenkap. Ten behoeve van deze handhaving is er een speciale meldlijn waar mensen telefonisch of via de mail melding kunnen doen van illegale bomenkap.

Inventariseren en investeren

16. Er is een actuele inventarisatie van bomen en andere landschapselementen in de gemeente. Er wordt bij voorkeur ook samen met lokale deskundigheid van bijvoorbeeld vrijwilligersorganisaties en andere beheerders gewerkt. Deze inventarisatie ligt op kaart vast, bij voorkeur op een bestemmingsplankaart met daarbij een specifiek aangegeven aanduiding en bestemming, of anders op een kaartbijlagen bij het bestemmingsplan.
17. Naast de al verplichte boomveiligheidscontrole door middel van een 'Visual Tree Assessment' (VTA) wordt elke twee jaar een controle actie uitgevoerd naar de toestand van bomen en landschapselementen met het oog op handhaving.
18. Investeren in (bestaand) groen, zowel onderhoud, beheer als aanplant is een goede zaak en mag dus geld kosten.

Bossen

19. De regie over de bossen ligt in handen van de gemeenteraad doordat de bebouwde komgrenzen aangepast zijn, zodanig dat de relevante bossen binnen de bebouwde kom vallen.
20. Actieve invloed op bosbeheerders ten behoeve van het behouden van bossen en voorkomen van onnodige grootschalige bomenkap, waarbij zij gewezen worden op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid (klimaat, draagvlak etc.).

Bijlage 2**Petitie: 'Behoud bomen, voorkom kap en investeer in groen kapitaal'**

Wij willen dat het behoud van bomen #GroenKapitaal uitgangspunt is. Dat erkend wordt dat bomen goed zijn voor:

- productie van zuurstof (de 'groene long')
- CO2 - en wateropname
- verlaging van fijnstof en stikstof
- biodiversiteit
- de uitstraling en kwaliteit van de omgeving
- het voorkomen van hittestress
- het behoeden van de bodem voor erosie, bijvoorbeeld grondverschuivingen;
- het welbevinden en gezondheid van mensen

en dus een zeer waardevolle bijdrage leveren aan het klimaat, de omgeving, mens en dier.

Wij, inwoners van de gemeente Barneveld

(Barneveld, Voorthuizen, Stroe, Garderen, Terschuur, Zwartebroek, Kootwijkerbroek, Kootwijk, De Glind, De Harselaar),

Constateren dat:

- er met regelmaat (massale) bomenkap in onze mooie gemeente plaatsvindt;
- te weinig pogingen ondernomen worden om bomen te behouden;
- verdienen aan bouwplannen, het 'verdienmodel' (los van de reële wens om 'uit te komen') bovenmatig voorrang krijgt ten opzichte van behoud van bestaande bomen;
- de belofde 'Bomen Effect Analyse' (BEA) door een bomenspecialist om gefundeerd te onderzoeken of bomen behouden kunnen worden bij bouwplannen, te vaak niet gedaan wordt;
- het aandeel 'groen' in onze gemeente en in heel Nederland afneemt, wat een slechte zaak is;

En verzoeken de gemeente en de gemeenteraad om:

- veel beter en veel meer in te zetten op behoud van bomen;
- bomen te zien als 'verdienmodel' voor het klimaat, omgeving, mens en dier;
- creatief te willen denken en zich actief in te spannen om bomen te behouden door daarvoor alle mogelijkheden aan te grijpen (b.v. toepassing BEA t.b.v. behoud, bomen verplaatsen, bomen overnemen via de bomenmakelaar);
- investeren in bomen niet te zien als 'last' maar als kans te investeren in de samenleving;
- alle middelen die er zijn aan te grijpen en aan te passen die nodig zijn om de bomen in onze gemeente beter te beschermen, bijvoorbeeld door het maken van een 'bomenverordening'.

Ja, ik onderteken de petitie 'Behoud bomen, voorkom kap en investeer in groen kapitaal'